

Kuha-Suomen kalatalousryhmä

JÄRVESTÄ LAUTASELLE

Kuha-Suomen kalatalousryhmän strategia

LEADER

Kantri

LEADER

Aisapari

LEADER

Joutsenten Reitti

LEADER

Kuudestaan

LEADER

Linnaseutu

LEADER

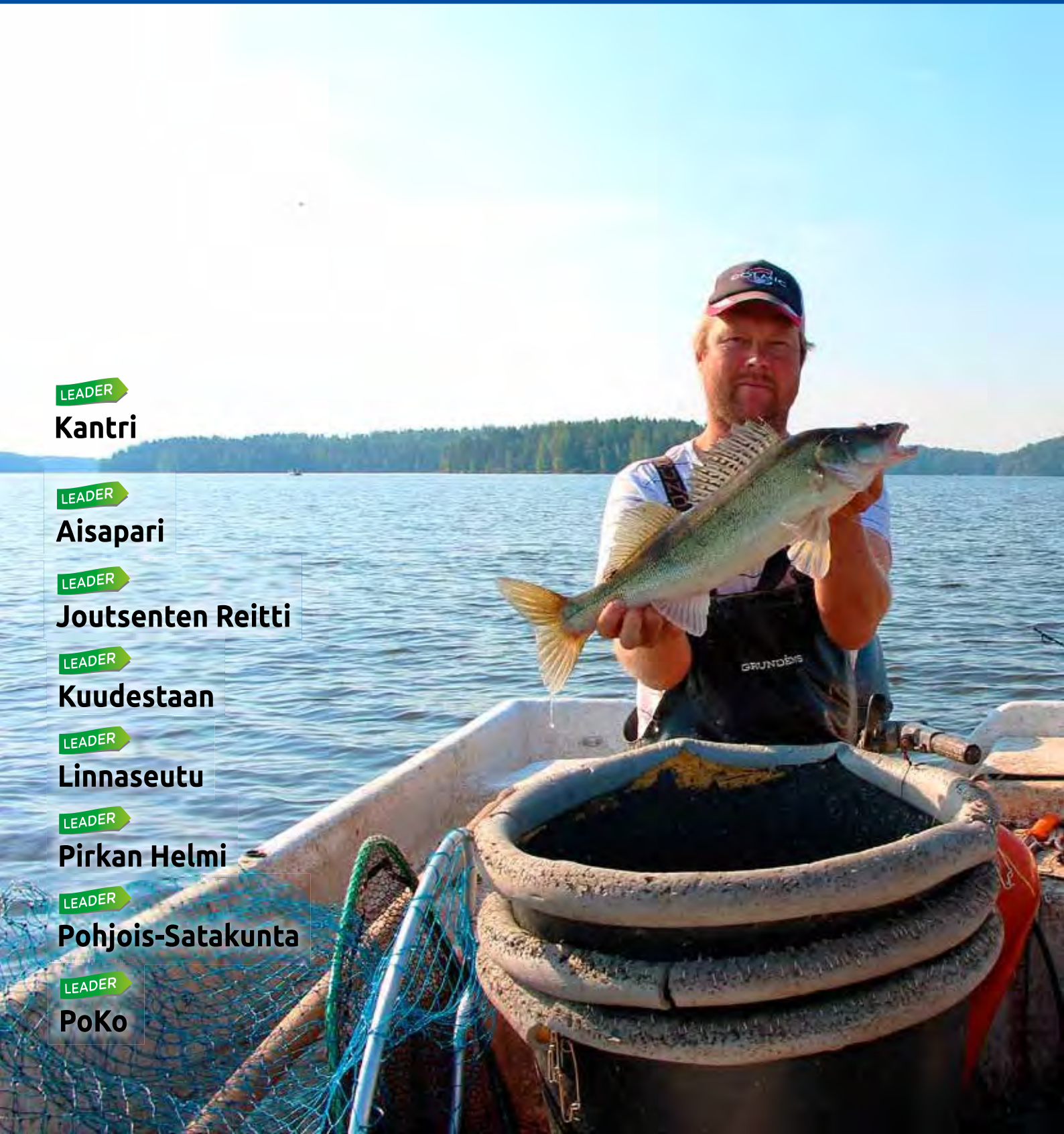
Pirkan Helmi

LEADER

Pohjois-Satakunta

LEADER

PoKo

Liitteet:

Toimintaryhmän taustatiedot: asukkaat, kalayrittäjät, kalastusoppaat ja kaupalliset kalastajat.

Kalasaalis v. 2019 (kg) Leader-ryhmittäin.

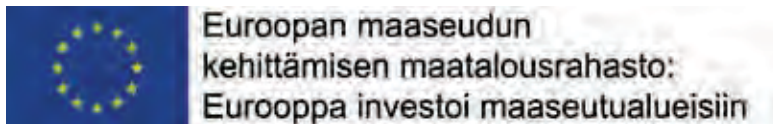
Pyydysvuorokausien jakaantuminen eri pyydyksille v. 2019.

Kaupallisten kalastajien saaliin jakautuminen pyydyksittäin v. 2019

Viestintäsuunnitelma

Kuvat: Ismo Kolari, sivu 14 JAMA-Fishing Oy

Taitto: Hiisimedia / Johanna Henttinen

Kuha-Suomen kalatalousryhmän strategia on laadittu "Kalatalouden toimintaryhmän mahdollisuudet Hämeen, Pirkanmaan ja Etelä-Pohjanmaan alueella" -esiselvityshankkeessa. Hanke on rahoitettu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2014-2020.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	TOIMINTA-ALUE.....	6
3	YLEISTÄ ALUEEN ELINKEINOKALATALOUDESTA JA KEHITTÄMISTARPEISTA.....	7
	3.1 Yhteys hallituksen kotimaisen kalan edistämishjelmaan ja sen tavoitteisiin.....	7
	3.2 Kalastuksen mahdollistaminen ja pääsy järville.....	7
	3.3 Toimintatapojen muutostarve ja uudet myyntikanavat.....	7
	3.4 Monipuolisesti kaikkia kaloja pöytään.....	7
	3.5 Laajat kalavedet tarjoavat mahdollisuuden useille eri toimijoille.....	8
	3.6 Puhtaista vesistä kalaa monipuolisesti ympäri vuoden.....	8
4	ELINKEINOT.....	9
	4.1 Kaupallinen kalastus ja kalan jalostus.....	9
	4.2 Kalastusmatkailu.....	10
	4.3 Kalanviljely.....	10
5	SWOT-ANALYYSI.....	11
6	KALATALOUDEN KEHITTÄMISEN OSA-ALUEET JA TOIMENPITEET.....	12
	6.1 Lähiruokaa kestävästi ja laadukkaasti kuluttajille – järvestä lautaselle.....	12
	6.2 Monimuotoisuuden lisääminen, puhtaat kalavedet sekä ilmastonmuutokseen varautuminen ja sen vaikutusten huomioiminen.....	12
	6.3 Kalatalouden bisneksen kehittäminen.....	13
	6.4 Uusia yrittäjiä kalatalouden aloille.....	13
7	PAIKALLINEN OSALLISTUMINEN STRATEGIAN VALMISTELUUN.....	15
8	KALATALOUSRYHMÄN HALLINNOINTI JA HAKEMINEN.....	15
	8.1 Hallinnointi ja aktivointi.....	15
	8.2 Hankkeiden valinta ja päätöksenteko.....	15
	8.3 Hankkeiden valintakriteerit.....	15
	8.4 Seuranta.....	16
	8.5 Ryhmän toiminnan vaikuttavuuden arviointi ja indikaattorit.....	16
	8.6 Viestintä.....	17
	8.7 Yhteistyökumppanit ja muut rahoituskanavat.....	17
9	KESTÄVÄN KEHITYKSEN PERIAATTEIDEN HUOMIOINTI.....	18
10	KANSALLINEN YHTEISTYÖ, VERKOSTOITUMINEN JA KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ.....	18
11	YHTEYS MUIHIN KEHITTÄMISOHJELMIIN.....	18
12	KUSTANNUSTEN JAKAMINEN OSA-ALUEITTAIN JA RAHOITUS.....	19

JOHDANTO

Paikalliset kalatalouden toimintaryhmät edistävät Suomessa elinkeinokalatalouden ja maaseudun kehittämistä alueensa kalatalousstrategian tavoitteiden mukaisesti. Etelä-Pohjanmaan, Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan alueella ei ole ollut omaa ryhmää. Tarvetta paikalliselle kehittämiselle olisi: tehdyn kyselyn perusteella alan toimijoilla on halukkuutta verkostoitumiseen, toimintansa kehittämiseen ja investointeihin. Koska tälle alueelle ei ole vielä aikaisemmin ohjattu kalatalouden kehittämisrahoja, tulisi ryhmän rahoittaminen olla ensisijaisena tavoitteena yrittäjien ja alueellisen kalatalouden kehittämisen tasavertaisuuden vuoksi.

Lähiruoka ja ilmastoystävällinen ruokavalio kiinnostavat kuluttajia erityisesti suurissa kasvukeskuksissa. Toiminta-alueella on monipuoli-

set, pyynninkestävät kala- ja täplärapukannat ja kysyntää paikallisesti pyydetylle kalalle ja kala-
jalosteille olisi. Alueen kalastus on kovassa nosteessa. Nyt on tarvetta toimenpiteille, joilla voidaan tukea maaseudun yrittäjien toimintaa niin, että he kykenevät vastaamaan kuluttajien tarpeisiin. Ketju järvestä lautaselle tulee saada kuntoon. Kalatalouden toimintaryhmä pystyy joustavasti kohdentamaan varoja sellaisiin yhteisiin toimenpiteisiin, mitkä alan paikalliset toimijat näkevät tarpeelliseksi.

Sisävesialueen kalastus elää tällä hetkellä murroksessa; nuoria kalastajia olisi tulossa lisää, mutta lupien saanti on paikoin vaikeaa ja kokemusta tarvittaisiin lisää. Pitkään alalla olleet hakevat uusia toimintamuotoja kalastuksen kohdentuessa uusiin kalalajeihin. Tavoitteena on myös kannatta-

vuuden lisääminen. Strategia-alueella kaupallisen kalastuksen ylivoimaisesti merkittävin saalislaji on kuha, jonka kalastusta voidaan lisätä edelleen. Myös muikunkalastuksen volyymi olisi mahdollista moninkertaistaa, ja kalastus olisi edelleen kestäväällä tasolla. Saalispotentiaalista huolimatta kalanjalostajayrityksillä ja kalakaupalla on pulaa kotimaisesta järvikalasta. Särkikalojen nousu halutuksi kalaproteiiniksi ja kalamassan raaka-aineeksi on yllättänyt positiivisesti. Pyyntimetelmiä on pilotoitu, mutta potentiaalia ei ole saatu kunnolla hyödynnettyä.

Kalastajat olisivat kiinnostuneita mahdollisuuksista tehdä yhteistyötä maaseudun muiden toimijoiden kanssa; lähikalan käyttäminen maaseutumatkailuyrityksissä, saaliin suoramyynti kuluttajille jne. Alueella on kaupallisen kalastuk-

sen ja jalostusyriytysten lisäksi runsaasti kalastusopasyrityksiä ja matkailuyrityksiä, jotka voisivat tarjota kalastusta yhtenä palveluna. Kalastusmatkailu vetää asiakkaita mm. Venäjän, Saksan, Ranskan ja Baltian maiden suunnalta.

Kehityslöikan toteuttamiseksi tarvitaan uusi rahoitusmuoto, jota paikallisesti toimivat kalatalousyrittäjät voivat hyödyntää ja luoda kasvumahdollisuuksia maaseudulle. Kalatalouden toimintaryhmä edistää yhteistyöverkoston tiivistämistä. Se voi myös avata alan toimijoille mahdollisuuksia yritystoiminnan kehittämiseen sekä luoda uusia markkinointi- ja myyntikanavia. ◆

2 TOIMINTA-ALUE

Ryhmän toiminta-alue kattaa Kokemäenjoen vesistöalueen ja Lappajärven seudun (kartta 1).

Monet toiminta-alueen päävesistöistä ovat huomattavasti reheviä järviä. Alueella on myös reheviä järviä, joissa kalan tuotantopotentiaali on suurta. Monissa vesistöissä veden tummuminen on ollut viime vuosikymmenten aikana vahvaa. Esimerkiksi perusluonteeltaan kirkasvetisen Längelmäveden reitillä vedet ovat samentuneet. Tämä kehitys yhdessä ilmastonmuutoksen kanssa on edesauttanut vahvojen kuha- ja särkikalakantojen muodostumista monille alueille. Kokemäenjoen vesistö on myös keskeistä esiintymisaluetta sulkavalle, jolla on suurta potentiaalia kalaproteiinin hyötykäytössä.

Alueella asuu noin 700 000 ihmistä. Kaupallisten kalastajien rekisterin mukaan siellä toimii tällä hetkellä vajaa 160 kalastajaa. Erityisesti hyvillä kuhajärvillä (mm. Kulo-Rautavesi, Kyrösjärvi, Lappajärvi, Pyhäjärvi, Vanajavesi ja Ähtärinjärvi) kaupallinen kalastus on aktiivista. Tampereen lähialue isoine kuluttajaryhmineen takaa kalastajille

hyvän toimintaympäristön.

Kala-alan laitoksia on Ruokaviraston tietojen mukaan 17 kpl. Kala-alaan liittyvien elintarvikehuoneistojen määrä ei ole tiedossa. Alueella toimii 25 erilaista kalankasvattajaa. Näistä 18 on luonnonravintolammikkokasvattajia, yhdellä on mädinhautomo ja neljällä on kalan- tai ravunkasvatuslaitos. Lisäksi Etelä-Pohjanmaalla on kaksi poikastuotantoon keskittyntä kiertovelilaitosta. Kalastusmatkailusta säännöllisiä tuloja saavia yrityksiä on alueella useita kymmeniä.

Etäisyydet ovat toimintaryhmän alueella maltilliset. Tampere kehyskuntineen on keskeisellä paikalla ja koko aluetta tarkasteltaessa hyvien liikenneyhteyksien päässä. Se on voimakkaasti kasvava, muuttovoittoinen alue, jolla tehdään vahvasti satsauksia tulevaisuuteen. Tampereen seutukunnan alueella asuu yli 400 000 asukasta ja työpaikkoja on yli 180 000 (Tilastokeskus 2021). Tampereen lisäksi alueella on muita kaupunkeja, joihin asutus painottuu. Merkittäviä kuluttajatihentymiä ovat mm. Sastamala, Nokia ja Pirkkala lännessä, Hämeenlinna, Janakkala ja Valkeakoski etelässä sekä Virrat ja Seinäjoen-Lapuan alue pohjoisessa.

	ASUKKAITA	
Aisapari	Alajärvi	9 700
	Evijärvi	2 425
	Kauhava	15 726
	Lappajärvi	2 996
	Lapua	14 278
	Vimpeli	2 827
Kuudestaan	Alavus	11 468
	Kuortane	3 551
	Soini	2 052
	Ähtäri	5 616
Poko	Juupajoki	1 844
	Mänttä-Vilppula	9 855
	Ruovesi	4 283
	Virrat	6 544
Pohjois-Satakunta	Ikaalinen	6 942
	Kihniö	1 865
	Parkano	6 404
Kantri	Lempäälä	23 523
	Orivesi	9 158
	Pirkkala	19 623
	Vesilahti	4 355
	Kangasala	31 868
	Nokia	33 929
	Tampere	238 140
Ylöjärvi	33 254	
Pirkan Helmi	Akaa	16 475
	Urjala	4 688
	Valkeakoski	20 972
	Pälkäne	6 435
Linnaseutu	Hämeenlinna	67 633
	Hattula	9 422
	Janakkala	16 413
Yhteensä:	681 795	

KARTTA 1 JA TAULUKKO 1. SUUNNITELTU TOIMIALUE JA SEN KUNTIEN ASUKASMÄÄRÄT LEADER-RYHMITTÄIN VUONNA 2019.

3 YLEISTÄ ALUEEN ELINKEINOKALATALOUDESTA JA KEHITTÄMISTARPEISTA

3.1 YHTEYS HALLITUKSEN KOTIMAISEN KALAN EDISTÄMISOHJELMAAN JA SEN TAVOITTEISIIN

Hallitusohjelman tavoitteena on edistää kotimaisen kalan käyttöä. Kotimaisen kalan edistämishojelman tavoitteena on toimialan kestävä kasvu ja uudistuminen sekä kalan käytön kaksinker-taistaminen. Kasvun toivotaan tapahtuvan pää- osin kotimaisen kalan käytön lisäämisellä. Kalan kulutus vuodessa on noin 14 kg/hlö, josta vain 4 kg on kotimaista. Tällä hetkellä suomalaisten käyt- tämästä kalasta noin 28 % on kotimaista pitäen sisällään itse pyydetyn saaliin. Ostetun kalan osalta kotimaisuusaste on enää alle 20 %. Edistä- mishojelman tavoitteiden saavuttaminen edel- lyttää sisävesien kaupallisen kalastuksen tuke- mista, jatkojalostuksen tehostamista ja mark- kinointia. Nyt suunnitellun kalatalousryhmän toimialueella olisi potentiaalia lisätä kalakantojen hyödyntämistä ja kehittää samalla kalatalouteen liittyvää yritystoimintaa.

Lähiruoka, ruuan eettisyys ja ”luonnon pa- rantava vaikutus” ovat nousevia trendejä etenkin koulutettujen ja nuorten kuluttajien keskuudessa. Ruoka ei ole enää yhdentekevää vatsan täytettä: kuluttaja haluaa vaikuttaa ja ottaa kantaa valin- noillaan ruoan alkuperään. Logistiikasta aiheu- tuneet ilmastovaikutukset ovat kotimaisella kalal- la vähäisemmät kuin tuontikalalla, ja lähikala on kaikin puolin hyväksyttävä valinta lautaselle. Ku- luttajien kysyntään on syytä vastata ja hyödyntää tämä mahdollisuus toiminnan kehittämiseen.

3.2 KALASTUKSEN MAHDOLLISTAMINEN JA PÄÄSY JÄRVILLE

Jos kaupallista kalastusta sisävesillä ei mahdol- listeta, ei lähikaupan tiskiltä ole saatavilla koti- maista luonnonkalaa. Suurimmat ongelmat ovat tällä hetkellä vaikeus saada kalastuslupia sekä kalastajien vähyys ja ikäänntyminen. Jos kalastajille ei järjesty pyyntioikeuksia, kala ei liiku järveltä lautaselle. Uusia kaupallisia kalastajia tulee saada lisää etenkin sellaisille maaseudun järville, joilla kalastus on vähäistä.

Myös kulku kalavesille tulee taata. Monilla järvillä rannat ovat tiiviisti rakennettuja, eikä vesille pääsy ole enää niin yksinkertaista. Kulje- tuskaluston jättäminen turvattomaan paikkaan voi olla riski. Rantautumispaikka saattaa olla eri

puolella järveä kuin apajapaikat. Tällöin aiheutuu turhaa matkantekoa sekä autolla että veneellä. Kalastusmatkailuyrittäjille pitää taata riittävän isot, monipuoliset ja yhtenäiset lupa-alueet toi- minnalle. Lisäksi tarvitaan nuotio- ja taukopaik- koja sekä rantautumislaitureita ja huoltotiloja.

3.3 TOIMINTATAPOJEN MUUTOSTARVE JA UUDET MYYNTIKANAVAT

Korona-pandemian aikana monet kalamarkkinat peruttiin. Myös aikaisemmat myyntikanavat tuk- kuportaisiin olivat monin paikoin kiinni. Kalasta- jien on pitänyt muuttaa toimintatapaansa niin tuotteiden markkinoinnin kuin myynnin suhteen. Kuluttajat haluaisivat ostaa suoraan kalastajilta ja alkutuottajilta tuoretta kalaa ja valmiita kalatuot- teita. Tällä hetkellä kalan suoramyynni on alueella vähäistä. Eräät toimijat kuitenkin hyödyntävät Facebook-sivujen kautta markkinoituja REKO- ryhmiä sekä käyttävät sosiaalista mediaa markki- nointikanavana. Kaupallisilla kalastajilla voisi olla saaliin markkinointiin suunniteltu puhelinsovel- lus, jolla saaliin saisi myyntiin heti järveltä. Tämä voisi palvella esim. ravintoloita, lounasruokaloita sekä maaseutumatkailuyrittäjiä.

Myös kalasoppaiden toiminta on ollut ahdin- gossa ulkomaisten matkailijoiden kadottua. Alalla tarvitaan toiminnan tehostamista, lisäkoulutusta ja palveluiden markkinointia mm. verkostoja hyö- dyntäen.

3.4 MONIPUOLISESTI KAIKKIA KALOJA PÖYTÄÄN

Särkikaloilla on tällä hetkellä kova kysyntä. Koti- maiset säilykkeet, kalapihvit ja -pyörykät ovat saaneet hyvän vastaanoton. Raaka-ainetta riit- täisi, ja kala olisi pyydetävissä kylmän veden ai- kaan niin, ettei makuhaittoja tulisi. Ketju ei vielä toimi sujuvasti, eikä jalostuslaitoksiin saada raaka-ainetta kysyntää vastaavaa määrää. Pyynti- menetelmätkin vaativat opettelua: särkikaloja ei pyydetä samalla kalustolla ja samoilta paikoilta kuin kuhaa, ahventa tai siikaa. Vajaasti hyödynnet- tyihin kalalajeihin kohdistuva kaupallinen kalas- tus on yleisesti hyväksyttyä, joten kalastuslupia on mahdollista saada helpommin kuin esimerkik- si kuhan verkkopyyntiin. Keskusteluyhteyttä ja luottamusta vesialueen omistajien ja kalastajien välillä tarvitaan.

Etenkin arkisin kuluttaja haluaa valmista kalaa helpossa muodossa. Kotimainen kala koetaan kalliiksi tuotteeksi ja sen imagon nostamiseksi tulee tehdä töitä. Isoissa asutuskeskuksissa voisi olla järkevää markkinoida vajaasti hyödynnettyjä ja usein sivusaaliina saatuja kalalajeja uusille käyttäjäryhmille. Ruuanlaitto ja itämaiset trendit ovat suosittuja.

On tarpeen lisätä kaikkien kotimaisten kalalajien käyttöä ja tehdä markkinointia niiden käytöstä. Vähittäiskaupat ovat lanseeranneet ”satokausikalat” ja tätä tulee edelleen jatkaa. Hauen arvostusta on saatu vähitellen nostettua, mutta myös muiden lajien käytön edistämistä tulee tehdä.

3.5 LAAJAT KALAVEDET TARJOAVAT MAHDOLLISUUDEN USEILLE ERI TOIMIJOILLE

Kaupallisen kalastuksen imagon nostaminen on tarpeen. Tätä pitäisi tehdä sekä luvanmyöntäjien että kuluttajien keskuudessa. Kalastus seisovilla pyydyksillä vähenee vuosittain, etenkin kun perinteinen kotitarvekalastus vähenee koko ajan kalastajien ikääntyessä. Monissa suunnitellun toimintaryhmän järvissä on vahvempi kuhakanta kuin koskaan. Nyt on aika hyödyntää tilanne eikä turhaan asettaa tiukkoja rajoituksia pyyntivahvan kannan suojelemiseksi.

Suomen luonto monipuolisine kalakantoineen tarjoaa hyvän toimintaympäristön kalastusmatkailun ja kalastusoppaiden palveluiden tarjontaan. Kalastusmatkailu on melko uusi toimiala ja vaatii edelleen kehittämistä. Erilaisten ohjelmapalveluiden kysyntä ja käyttö on nousussa. Verkostoitumista maaseudun eri toimijoiden kanssa tarvitaan lisää.

3.6 PUHTAISTA VESISTÄ KALAA MONIPUOLISESTI YMPÄRI VUODEN

Ilmastonmuutos vaikuttaa etenkin Etelä-Suomen sisävesiammattikalastajien toimintaan. Suurimpi ongelmia ovat vaihtelevat ääriolosuhteet, talvikalastuskauden merkittävä lyheneminen tai sen puuttuminen kokonaan sekä jatkuvasti vaihtuvat jääolosuhteet. Talviaikaiset runsaat sateet lisäävät virtauksia, mikä heikentää jäätä poikkeuksellisissa paikoissa. Tämä aiheuttaa turvallisuusongelmia. Huonoihin jäätalviin on jatkossa varauduttava ja pyrittävä muuttamaan toimintatapoja ja kehittämään kalustoa niin, että kalastus on mahdollista myös vaihtelevissa sääoloissa. Syksyn piileväkukintojen takia kalastus seisovilla pyydyksillä voi käydä loppusyksyllä paikoitellen lähes mahdottomaksi pyydysten nopean likaantumisen vuoksi.

Ilmaston lämpeneminen vaikuttaa kalakantoihin. Osittain muutokset ovat olleet positiivisia, ja etenkin kuha ja ahven ovat olleet hyötyjinä. Puhtaat kalavedet ja kalat ovat edellytys kaupallisen kalastuksen ja kalastusmatkailun hyvälle imagolle. Vesien pistekuormittajat ovat vähentyneet ja vesien laatu on parantunut huomattavasti monilla alueilla niin, että se ei ole este kalatalouden yritystoiminnalle. Kaikkien toimijoiden tulee pyrkiä omalla toiminnallaan säilyttämään hyvä veden laatu. Muovijätteen, polttoainejäämien ja muiden vierasaineiden sekä myös haamupyydysten ja pyydysten osien päätyminen vesiin tulee estää.

4 ELINKEINOT

4.1 KAUPALLINEN KALASTUS JA KALAN JALOSTUS

Suunnitelma-alueella kaupallisten kalastajien rekisterin ryhmiin 1 ja 2 kuuluvat 160 henkilöä kalastavat yleensä yksin tai tarvittaessa heillä on apuna joku perheenjäsenistä. Palkattua työvoimaa käytetään vain satunnaisesti. Kalastus on aikaa vievää, eikä kalastajalle jää juuri aikaa jatkojalostukseen tai markkinointiin kalastuksen ja kalustohuollon jälkeen. Saalis myydään eteenpäin pyöreänä tai matalasti jalostettuna.

Muutamilla isoilla järvillä on laajoja yhtenäislupa-alueita kaupalliseen kalastukseen tai isoja osakaskuntia vesialueiden omistajina. Tällaisia ovat mm. Lappajärvi, Ähtärinjärvi, Kyrösjärvi ja Kulo-Rautaveden alue. Kyrösjärven kalastajilla on yhteistyötä ja alueella toimii yksi jalostus- ja käsittelylaitos. Vain Lappajärvellä on kalasatamia. Muilla alueilla ei ole yhteisessä käytössä olevia tiloja, joissa kalastajat voisivat jalostaa tuoretta kalaa. Kukin kalastaja joutuukin hankkimaan itse tarvittavat laitteet. Tämä nostaa yksittäisen kalastajan investointikuluja. Tarvetta olisi yhteistoiminnalle ja erilaisille jalostuslaitteiden investointihankkeille.

Jalostuspuolella keskeisiä toimijoita ovat *Sata-Hämeen Kalanjaloste* (Ikaalinen), *Kalaneuvos Huk-*

kanen (Sastamala) ja *Kalaherkut Nygren* (Tampere). Täplärapujen keräilyä ja jälleenmyyntiä alueella hoitaa *Ruokosen Rapu* (Orivesi). Isoissa päivittäistavarataloissa on kalatiskejä, ja ne ottavat kalaa vastaan kalastajilta. Monet ravintolat hyödyntävät ruokalistoiltaan lähikalaa. Osa kalastajista toimittaa mm. kuhaa, särkeä ja täplärapuja myös toimialueen ulkopuolelle, kuten pääkaupunkiseudulle ja Oulun alueelle.

KALA- JA TÄPLÄRAPUSAALIIT VUONNA 2019

Strategia-alueen kaupallisten kalastajien laskennallisen kokonaissaalis oli vuonna 2019 noin 230 000 kg. Kaupallinen kalastus on selvästi kohdentunut kuhaan, jonka osuus saaliista oli yli puolet. Seuraavaksi eniten saatiin saaliiksi haukea, lahnaa ja särkeä. Eniten käytettyjä pyydyksiä ovat harvat, yli 40 mm:n solmuväliltään olevat verkot, joiden osuus kokonaissaaliista oli noin 80 %. Täpläravulla on alueella merkittävä rooli. Tarkemmat tiedot saaliista ja sen jakautumisesta toimialueille on esitetty liitteessä 1.

Kaupallisen kalastajien kokonaissaaliin laskennallinen arvo oli noin miljoona euroa. Kuhasaaliin arvo oli yli 750 000 € (78 %) ja rapujen arvo 60 000 € (6 %). Hauki oli kolmanneksi arvokkain saalislaji (45 000 € ja 5 %).

	ARVIO KOK. SAALIISTA v. 2019	€/KG/KPL	LASKENNALLINEN KALASTAJAHINTA €	
Ahven	7 138 kg	2,38	16 988 €	2 %
Ankerias	54 kg	10,00	540 €	0 %
Hauki	20 674 kg	2,18	45 070 €	5 %
Järvilohi	46 kg	6,73	312 €	0 %
Kuore	248 kg	0,15	37 €	0 %
Kuha	123 803 kg	6,07	751 483 €	78 %
Lahna	20 212 kg	0,99	20 010 €	2 %
Made	3 536 kg	5,22	18 459 €	2 %
Muikku	7 449 kg	2,6	19 368 €	2 %
Muu laji	21 401 kg	0,2	4 280 €	0 %
Särki	16 778 kg	0,23	3 859 €	0 %
Siika	5 997 kg	3	17 990 €	2 %
Taimen	652 kg	4,6	3 001 €	0 %
KPL Täplärapu	60 616 kpl	1	60 616 €	6 %
	227 989 kg		962 013 €	100 %
	100 %			

TAULUKKO 2.

KAUPALLISTEN KALASTAJIEN LUONNONVARAKESKUKSEEN ILMOITTAMIEN SAALISTOJEN PERUSTEELLA LASKETTU KOKONAIS-
SAALIS SUUNNITELLUN TOIMINTARYHMÄN ALUEELLA JA SAALIIDEN LASKENNALLINEN ARVO LAJEITTAIN.

SAALIIN ARVO €/KG LUONNONVARAKESKUKSEN SELVITYKSEN PERUSTEELLA (KELTAINEN JOKO ARVIOITU TAI AIKAISEMPIEN VUOSIEN HINTA).

4.2 KALASTUSMATKAILU

Suunnitelma-alueen monipuoliset isot vesistöt tarjoavat erinomaiset edellytykset kalastusmatkailulle, jossa pääsaalislajeina ovat valkoolihaiset petokalat hauki, kuha ja ahven. Myös koski-kohteilla ja pienemmällä järvillä on toiminnalle merkitystä. Kalastusmatkailusezonki keskittyy avovesikauteen. Kalastusmatkailualalla keskeisiä yrityksiä ovat opastettuja kalaretkiä tarjoavat ohjelmapalveluyritykset ja kalastusmatkailijoita majoittavat majoitusliikkeet, joilla asiakasryhminä ovat koti- ja ulkomaiset matkailijat.

Tällä hetkellä pelkästään Pirkanmaan alueella toimii toistakymmentä varten otettavaa kalastusopasyritystä, joista osa esittelee palvelujaan verkkopalvelussa <https://www.kuhamaa.fi/kalastusoppaat>. Kalastavia matkailijoita majoittavien yritysten lukumäärä on huomattava. Eräät kohteet tarjoavat asiakkailleen ravustusmahdollisuutta ja -välineitä sekä rapujuhlapalveluja. Ulkomaisten loppuasiakkaiden merkitys on ollut suhteellisen suuri. Pandemian väistyttyä kansainväliset asiakkaat palaavat nopeasti käyttämään palveluja. Kotimaisten asiakkaiden merkitys on ollut kasvamaan päin, ja halukkuus ostaa maksullisia kalastuspalveluja on lisääntynyt. Yritystiimien ohella asiakasryhminä ovat yhä useammin kalastuksen harrastajien ryhmät. Kaupungistuminen lisää mahdollisuuksia kalastuselämykseen perustuvien tuotteiden suhteen.

RKTL:n yli 10 vuotta vanhan tutkimuksen (Kalastusmatkailu numeroina, Toivonen 2008) mukaan Suomen 1100:sta kalastusmatkailualan yrityksestä Pirkanmaalle sijoittui 9 %, mikä oli kolmanneksi eniten Lapin (11,9 %) ja Keski-

Suomen (10,8 %) jälkeen. Kanta-Hämeeseen yrityksistä sijoittui 1,9 % ja Etelä-Pohjanmaalle 3,8 %. Alan yritysten liikevaihdoksi arvioitiin 18,6 miljoonaa € koko maassa. Kalastusmatkailu työllisti 510 henkilötyövuotta. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin tuoreemmassa, vuonna 2018 toteutetussa erämatkailututkimuksessa koko maassa tunnistettiin 511 kalastusmatkailuyritystä, jotka työllistivät 935 henkilötyövuotta.

4.3 KALANVILJELY

Suunnitelma-alueen kalanviljely keskittyy poikasten tuottamiseen luonnonvesien kalaistutuksia varten. Alueen intensiivikasvatuslaitoksissa kasvatetaan mm. siika- ja kirjolohi-istukkaita. Lisäksi on kaksi kiertovesilaitosta, jotka kasvattavat poikasia istutuksiin. Luonnonravintolammikkoyritykset tuottavat lähinnä kuhaa ja siikaa. Kuhaisukkaiden kysyntä on hiipunut kuhan luonnollisen lisääntymisen vahvistumisen myötä. Istukkaita toimitetaan jonkin verran alueen ulkopuolelle. Yksi yritys on erikoistunut kuhan mädinhankintaan ja vastakuoriutuneiden kuhanpoikasten tuottamiseen. Yrityksen valtakunnallinen markkinaosuus on huomattava.

5 SWOT-ANALYYSI

Taulukon 3 nelikenttäänalyysiin on koottu kaupallisille kalastajille ja kalastusoppaille tehtyjen kyselyjen tuloksista alueen kalatalouteen ja kalastukseen vaikuttavat vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat.

Suunnitellun toimintaryhmän vahvuutena ovat hyvät, pyyntivahvat ja monipuoliset kalakannat sekä ammattitaitoiset ja innovatiiviset yrittäjät. Alueella kotimaisen kalan kysyntä ylittää tällä hetkellä tarjonnan.

Alan kannattavuutta heikentää saaliin huono hinta, yksin yrittäminen ja tuotteiden alhainen jalostusaste. Heikko taloudellinen kannattavuus estää oman toiminnan kehittämistä, pyynnin lisäämistä ja esim. lisähenkilöiden palkkaamisen. Kalatalous elinkeinona on kuntatasolla pieni, eikä sitä pidetä merkittävänä toimijana. Kalastuselinkeinoista opastointi on vielä nuorta ja sen tunnettavuus on paikoin vähäistä.

Laaja kuluttajakunta tarjoaa lähes rajattomat mahdollisuudet kalatalouselinkeinojen toiminnan kehittämiseksi. Lähikalan rooli eettisesti hyvänä vaihtoehtona lisää sen menekkiä. Puhdas luonto tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet esim. kalastusoppaiden toiminnalle. Lähimatkailu ja elämysten hankkiminen on suosittua. Nyt on oikea aika vastata nousevaan kysyntään sekä lähiruuan että muiden palveluiden osalta.

Muutokset toimintaympäristössä vaativat toimenpiteitä: ilmastonmuutos vaikuttaa käytettäviin pyyntitapoihin, kalastuskauteen ja saaliiseen, kuluttajien odotukset ja ostokäyttäytyminen muuttuvat ja lisäksi kalastuksen eettisen puolen merkitys lisääntyy vaikuttaen asiakkaiden valintoihin ja vaatimuksiin.

	VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
SISÄISET	<p>HYVÄT JA MONIPUOLISET KALAKANNAT, erityisesti kuha- ja täplärapu, sekä MONIPUOLISET KALAVEDEDET.</p> <p>Paljon AMMATTITAITOISIA, INNOVATIIVISIA JA NUORIA YRITTÄJIÄ, jotka jaksavat kehittää ja yrittää.</p> <p>Iso ja kasvava OSTOKYKYINEN JA TIEDOSTAVA ASIAKASKUNTA.</p> <p>KYSYNTÄ YLITTÄÄ TARJONNAN (alijäämä kalan suhteen).</p>	<p>SAALIIN HUONO TUOTTAJAHINTA.</p> <p>YKSI YRITTÄMINEN, yhteistyö vähäistä, ei verkostoitumista.</p> <p>PIENET KALA- JA ASIAKASVIRRAT vaikeuttavat toiminnan laajentamista ja kehittämistä.</p> <p>Fyysisesti raskas työ - HUONOT TYÖOLOSUHTEET JA TYÖTERVEYSASIAT.</p> <p>ONGELMAT LUPA-ASIOISSA: luvat liian vähäisiä ja lyhytaikaisia, rikkonaiset lupa-alueet, epätasainen kalastuspaine.</p> <p>KALATALOUSELINKEINOJEN MERKITYS KUNTATASOLLA ON PIENI, eikä sen potentiaalia tunnusteta merkittäväksi toimialaksi.</p>
ULKOISET	<p>LÄHI-KALAN JA LUONTOPALVELUIDEN KYSYNNÄN LISÄÄNTYMINEN ja kuluttajien ostopotentialin hyvä ostopotentiali. Halu käyttää rahaa eettisiin ilmastotekoihin ja lähiruokaan.</p> <p>PAIKALLISTEN YRITTÄJIEN TARJONTA JA PALVELUT OVAT LAAJALTI TUNNETTUJA.</p> <p>KILPAILUVALTTI: LÄHIKALAN KORKEA LAATU SUHTEESSA "TUONTIKALAA".</p> <p>HALUA TUOTEKEHITYKSEEN JA JALOSTUSASTEEN NOSTOON, SEKÄ INVESTOINTEIHIN.</p> <p>JAKELUKANAVIEN MONIPUOLINEN HYÖDYNTÄMINEN.</p> <p>TIIVIS VERKOSTOITUMINEN JA YHTEISTOIMINTA YRITTÄJIEN VÄLILLÄ.</p> <p>Alueemme SAALISPOTENTIALIN HYÖDYNTÄMINEN KESTÄVÄSTI ja monipuolisesti.</p>	<p>MUUTOKSET KULUTUSTOTTUMUKSISSA. Käyttö kohdistuu vain muutamaan kalalajiin.</p> <p>KALASTUSOIKEUKSIEN MENETYS JA TOIMINNAN JATKUVUUDEN EPÄVARMUUS.</p> <p>NORJAN LOHI JA SEN HINTAKEHITYS, TUONTIKALA JA SEN VAIKUTUKSET MARKKINOIHIN.</p> <p>ERI KALASTAJARYHMIEN VASTAKKAINASETTELU, LUONNONSUOJELU JA EETTISET ARVOT.</p> <p>HEIKOT JÄÄT, PITKÄT KELIRIKKOAJAT, vaihtelevat sääolot, pyydysten likaantuminen, vedenlaadun heikkeneminen.</p> <p>POIKKEUSTILOJEN VAIKUTUS tukkuportaasta kalastukseen, kuluttajien ostovoiman heikkeneminen, huoltovarmuus ja omavaraisuus.</p>

6 KALATALOUDEN KEHITTÄMISEN OSA-ALUEET JA TOIMENPITEET

Kehittämistavoitteet on asetettu ja toimenpidesuunnitelma laadittu Swot-analyysin tulosten perusteella. Seuraavassa esitetään, mitä ja minkä tyyppisiä toimenpiteitä kalatalousryhmän alueella voitaisiin toteuttaa. Kaikkia esitettyjä toimenpiteitä ei pystyittäne toteuttamaan ja ryhmän toiminnassa tullaan keskittymään niihin toimenpiteisiin, mitkä nousevat jatkovalmistelussa tärkeimmiksi ja kentän toiveiden mukaisiksi. Erityisesti ne toimenpiteet, mille saadaan hankittua muuta ulkopuolista rahoitusta alueen kalatalouden kehittämiseksi, pyritään toteuttamaan.

6.1 LÄHIRUOKAA KESTÄVÄSTI JA LAADUKKAASTI KULUTTAJILLE – JÄRVESTÄ LAUTASELLE

Lähiruokaa kestävästi kuluttajille on Kuha-Suomen kalatalousryhmän tärkein ja keskeisin osa-alue. Sen tavoitteena on tuottaa kuluttajille lähialueelta laadukasta kotimaista kalaa niin paljon, että lisätuotannolla päästään hallituksen kotimaisen kalan edistämishojelman tavoitteisiin. Tavoitteena on kaupallista kalastusta, logistiikkaa ja jatkojalostusta kehittämällä lyhentää kalan

kulkua kalastajalta kuluttajalle sekä lisätä paikallisen kalan saantia ja käyttöä. Lisäksi pyritään saamaan lisäarvoa majoituskohteiden palveluille hyödyntämällä läheltä pyydettyä kalaa tarjonnassa. Tavoitteena on myös kohdentaa kalastusta sellaisille vesialueille, jotka nyt ovat vajaasti hyödynnettyjä ja jossa eri kalastajaryhmien toiveiden yhteensovittaminen on helpompaa.

Toimenpiteitä ovat esimerkiksi:

- kalastuslupien saannin edistäminen ja uusien lupa-alueiden muodostaminen vähemmän kalastetuille alueille
- kaupallisen kalastuksen mitoittaminen kestävästi suhteessa kalakantoihin
- suoramyynnin, keräilyn ja logistiikan kehittäminen ja tietotekniikan hyödyntäminen myynnin edistämiseksi
- kaupallisen kalastuksen ja lähikalatuotteiden imagon kohottaminen ja laadun parantaminen
- kotimaisen kalankasvatuksen edistäminen
- tekniikan ja välineistön kehittäminen koko ketjussa

6.2 MONIMUOTOISUUDEN LISÄÄMINEN, PUHTAAT KALAVEDET SEKÄ ILMASTONMUUTOKSEEN VARAUTUMINEN JA SEN VAIKUTUSTEN HUOMIOIMINEN

Tämän osa-alueen tavoitteena on kehittää kalastustapoja, pyyntivälineitä ja kalustoa niin, että kalastus on mahdollista hankalista ja vaihtelevista sääolosuhteista huolimatta. Kalastus kohdentuu jatkossa enemmän koko kalakantaan eikä varaudu ainoastaan kuhan ja täpläravun varaan. Vajaasti hyödynnettyjä kalakantoja hyödynnetään jatkossa enemmän, ja saalista käytetään monipuolisesti

erilaisiin kalaruokiin eri kuluttajaryhmille. Tavoitteena on, että puhtaat kalavedet lisäävät saadun saaliin ja tarjottujen palveluiden arvoa. Kalastajat toimivat vastuullisesti niin ettei esim. pyydyksiä tai niiden osia jää vesiin ja järviin päätyvää mikromuovia pyritään vähentämään kehittämällä toimintatapoja ja jätehuoltoa. Vesiluonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen ja ilmastomuutosta hillitseviin toimenpiteisiin kannustetaan.

Toimenpiteitä ovat esimerkiksi:

- kalastamisen monipuolistaminen ja kohdistaminen useisiin eri kalalajeihin
- kestävään kalastukseen liittyvät selvitykset
- varautuminen huonoihin talvikalastuskausiin esimerkiksi kalustoa uusimalla ja monipuolistamalla
- vesiin jäävien pyydysten määrän vähentäminen ja haamupyydysten poisto, vanhan kaluston kierrätyksen tehostaminen / asianmukainen hävitys

6.3 KALATALOUDEN BISNEKSEN KEHITTÄMINEN

Osa-alueen tavoitteena on, että elinkeinokalatalouden eri muodot ovat ryhmän toiminta-alueella taloudellisesti kannattavia sekä kestävän kalatalouden mukaisia. Tavoitteena on kehittää ja tehostaa toimintaa niin, että eri toimialueet pystyvät paremmin vastaavan alan haasteisiin ja kuluttajien kysyntään sekä pysymään mukana erilaisissa teknisissä vaatimuksissa. Tämä pitää sisällään sähköisten sovellusten hallinnan sekä esimerkiksi somekanavien hyödyntämisen tiedottamisessa ja markkinoinnissa. Toimintaa kehitetään niin, että kalastaja saa myymästään tuotteesta paremman tuoton ja että tuotantoa pystytään laajentamaan. Tavoitteena on myös, että alalle saadaan lisää paikallisia toimijoita mm. jatkojalostukseen sekä myyntiin ja markkinointiin. Tavoitteena on lisätä kalastajien jaksamista työtä uudelleen organisoidulla ja toimintatapoja kehittämällä.

Toimenpiteitä ovat esimerkiksi:

- jatkojalostuksen lisääminen, korkean arvon tuotteiden kehittäminen, sivuvirtojen hyötykäyttö
- oman ammattitaidon, pyyntimenetelmien ja uusien kalastustapojen kehittäminen
- turvallisuuden lisääminen, ergonomiasta huolehtiminen, työterveyshuolto ja vakuutukset
- kalatalouselinkeinojen tuotteiden ja palveluiden vastaaminen eri asiakasryhmien tarpeisiin ja odotuksiin; markkina/markkinointiselvitykset ja toimenpiteiden tekeminen
- tuotteiden ja palveluiden näkyvyyden lisääminen eri foorumeilla
- tietotekniikan ja sähköisten palveluiden hyödyntäminen

6.4 UUSIA YRITTÄJIÄ KALATALOUDEN ALOILLE

Osa-alueen tavoitteena on nostaa kalatalouden koko kentän houkuttelevuutta ja saada alalle uusia yrittäjiä. Ensisijaisen tärkeää on saada uusia kalastajia ketjun alkupäähän alalta poistuvien kalastajien tilalle. Tavoitteena on, että ryhmän alueelle saadaan hyvin toimiva yrittäjien ketju kalastajalta jatkojalostuksen, kuljetuksen ja myynnin kautta kuluttajalle asti. Ryhmän suun-

nitellulla toimialueella on vain muutamia kalojen jatkojalostukseen ja myyntiin keskittyneitä yrittäjiä. Jotta kuluttajille saataisiin oikeaa lähikalaa, tulisi näiden toimijoiden määrää lisätä. Kalastusmatkailusektori on voimakkaasti kasvava ala, ja tavoitteena on saada alalle lisää ammattitaitoisia toimijoita, jotka pystyvät vastaamaan erilaisten kuluttajaryhmien kysyntään.

Toimenpiteitä ovat esimerkiksi:

- mestari-kisälli -toimintatavan lanseeraus
- yhteisyritysten ja osuuskuntien toiminnan käynnistäminen
- verkostoitumisen edistäminen, hyvien toimintamallien kehittäminen
- uusien, etenkin nuorten toimijoiden alalle saanti alan houkuttelevuutta lisäämällä: tiedottaminen kalatalousyrittäjyydestä opetussektorille

7 PAIKALLINEN OSALLISTUMINEN STRATEGIAN VALMISTELUUN

Strategian laadinta käynnistettiin pitämällä tiedotustilaisuus valmistelutyöstä lokakuussa 2019. Valmisteltiin esitys kuntarahan jakaantumisesta eri Leader-ryhmien välille ja laadittiin ensimmäinen luonnos strategiasta, jota esiteltiin Teams-tilaisuudessa ryhmille. Alueen kaupallisille kalastajille ja kalastusoppaille toteutettiin laaja kysely, jonka avulla kartoitettiin toimijoiden nykytilannetta, tulevaisuuden suunnitelmia ja pyydettiin arvioita ensimmäisen strategialuonnoksen SWOT-analyysistä. Näiden vastausten perusteella tarkennettiin SWOT-analyysiä, tehtiin tekijöiden ristiinarviointia ja nostettiin esille tarvittavat kehittämiskohteet ja investointitarpeet. Strategialuonnosta käsiteltiin alkuvuodesta 2021 esiselvityshankkeen ohjausryhmässä.

Strategian luonnoksen valmistuttua siitä tiedotettiin laajasti paikallisissa tiedotusvälineissä ja suoraan alan keskeisille toimijoille. Strategia ja siihen liittyvä palautekysely olivat esillä kalatalouskeskuksen verkkosivuilla. Järjestettiin kolme alueellista Teams-tiedotustilaisuutta alueen toimijoille ja Leader-ryhmille palautteen keräämiseksi. Syksyn 2021 aikana osallistuttiin Europe Direct -EU-tietokeskuksen järjestämään EU-rahoituskiertueeseen, missä olivat mukana kaikki Pirkanmaan Leader-ryhmät. Tapah- tumissa toteutettiin kuluttajakysely lähikalan käytöstä ja toiveista koskien palveluiden ja tuotteiden saatavuutta. Saadun palautteen perusteella tehtiin tarvittavat muutokset strategiaan ennen varsinaisen hakemuksen jättämistä.

8 KALATALOUSRYHMÄN HALLINNOINTI JA HAKEMINEN

8.1 HALLINNOINTI JA AKTIVOINTI

Pirkanmaan ELY-keskuksen alueella toimiva Kantri ry toimii perustettavan kalatalousryhmän hakijana ja hallinnoijana. Ryhmän toiminnassa ovat mukana alueen maaseutu-Leader-ryhmät päätöksensä mukaisesti: Joutsenten reitti, Aisapari, Aktiivinen Pohjois-Satakunta, Pirkan Helmi, Poko, Kuudesta ja Linnaseutu. Kuntien sitoutuminen on neuvoteltu Leader-ryhmien kuntarahoitusneuvotteluiden kautta.

Aktivaattori palkataan osa-aikaiseksi avoimen hakuprosessin kautta. Kantri ry:n johtokunta valitsee aktivaattorin perustettavan kalatalousryhmän esityksen perusteella. Kalatalouden toimintaryhmän hallinnosta ja kirjanpidosta vastaa Kantri ry.

Kalatalousryhmän päätöksenteon valmistelua ja strategian toimenpanoa varten Kantri ry:n johtokunta asettaa kalatalousryhmän, johon kuuluu 6 – 15 henkeä henkilökohtaisine varajäsenineen. Ryhmän jäsenet valitaan niin, että edustettuina ovat julkinen taho, yritykset ja yhteisöt sekä yksittäiset toimijat. Valinnoissa pyritään tasa-arvoon sukupuolten välillä, alueelliseen tasa- puolisuuteen sekä edustavuuteen kalatalouden eri sektoreiden välillä. Kantri ry:n johtokunta vastaa kalatalousryhmän toimeenpanosta ja päätöksenteosta. Kalatalousryhmän kokoonpanosta ja nimeämisestä sovitaan tarkemmin rahoituksen varmistuttua.

8.2 HANKKEIDEN VALINTA JA PÄÄTÖKSENTEKO

Kalatalousryhmä käsittelee ja valitsee rahoitettavat hankkeet tämän strategian tavoitteiden ja julkisten, kaikille yhtenäisten valintakriteerien mukaisesti. Kalatalousryhmä tekee rahoitettavista hankkeista päätösesityksen Kantri ry:n johtokunnalle, joka tekee lopullisen tarkoituksenmukaisuuslausunnon toimivaltaiselle ELY-keskukselle. Johtokunta seuraa ryhmän toimintaa niin että se on strategian ja rahoituspäätöksen mukaista. Ennen kalatalousryhmän käsittelyyn tuloa aktivaattori arvioi hankkeita: täyttävätkö ne strategiassa määritellyt kriteerit ja ovatko ne toteutumiskelpoisia ja realistisia niin taloudellisesti arvioituna kuin saavutettavien tulosten kannalta. Arvioinnin perusteella aktivaattori tekee päätösehdotuksen ryhmälle. Kalatalousryhmä kokoontuu aina tarvittaessa joko etänä tai lähikokouksiin eri puolilla aluetta.

8.3 HANKKEIDEN VALINTAKRITEERIT

Kuha-Suomen kalatalousryhmän kautta rahoitettavien hankkeiden tulee täyttää seuraavat, pakolliset kriteerit:

- hanke ja sen toimenpiteet ovat Kuha-Suomen kalatalousryhmän strategian sekä Euroopan meri-, kalatalous-, ja vesiviljelyrahaston Suomen toimintaohjelman mukaisia
- hakijalla on riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset hankkeen toteuttamiseen
- hakijan, tuettavien toimenpiteiden ja hakemuksen tulee täyttää niille lainsäädännössä tai EMKVR-ohjeissa asetetut kelpoisuusvaatimukset
- hankesuunnitelman on oltava selkeä ja toteuttamiskelpoinen ja sen tavoitteiden tulee olla määriteltyjä
- hanke on kustannustehokas

RAHOITETTAVAN HANKKEEN TULEE TOTEUTTAA PAIKALLISEN KEHITTÄMISEN PERUSPERIAATTEITA (MM. PAIKALLISUUS, ALHAALTA-YLÖS -TOTEUTTAMISPERIAATE JA MONIALAISUUS) JA SEN TULEE HUOMIOIDA KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMINTAPERIAATTEET).

LISÄKSI HANKKEEN RAHOITTAMISTA PUOLTTAA, JOS HANKE:

- on kotimaisen kalan edistämishojelman tavoitteiden mukainen
- on innovatiivinen ja uutta kehittävä
- on yhteistyötä ja verkostoitumista lisäävä
- on ilmastonmuutosta torjuva tai siihen sopeuttava, edistää vesiluonnon monimuotoisuuden säilymistä
- luo lisää työpaikkoja, säilyttää kalatalouden työpaikkoja tai lisää erityisesti nuorten saamista alalle
- tähtää jatkuvuuteen ja pysyvään muutokseen
- panostaa sellaisiin toimenpiteisiin, jotka jäävät olemaan tai toimimaan vielä hankkeen päättymisen jälkeen

8.4 SEURANTA

Strategian ja hankkeiden toteutumista seurataan kalatalousryhmän kokouksissa säännöllisesti. Toiminnasta raportoidaan vuosittain Kantri ry:n johtokunnalle, muille alueen Leader-ryhmille ja alueen kunnille. Samalla arvioidaan strategian toteutumista ja onko ryhmä päässyt asetettuihin tavoitteisiin. Mikäli asetettuihin tavoitteisiin ei ole päästy, esitetään johtokunnalle, mihin korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytään.

8.5 RYHMÄN TOIMINNAN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI JA INDIKAATTORIT

Ryhmän toimivuutta arvioidaan säännöllisesti kalatalousryhmän kokouksissa. Toimivuutta arvioidaan seuraamalla indikaattorien toteutumista. Vaikuttavuutta arvioidaan myös seuraamalla ulkopuolisen rahoituksen toteutumista, sekä hankkeiden vipuvoimaa (toiminnan avulla aikaansaatuja uusia hankkeita ja rahoituspäätöksiä). Tuloksista raportoidaan Kantri ry:n johtokunnalle sekä toimialueen muille ryhmille.

RYHMÄN INDIKAATTORIT:

- logistiikkaa ja markkinointia parantavat kehittämishankkeet, 5 kpl
- lähiruuan saatavuuden parantamiseen tähtäävät hankkeet, 5 kpl
- selvitys- tai kehityshankkeet, 5 kpl
- kalan laadun parantamiseen tähtäävät yhteistyöhankkeet ja näihin liittyvät investoinnit, 3 kpl
- ilmastonmuutoksen torjuntaan, sopeutumiseen tai luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyvät hankkeet, 5 kpl
- aktivaattorin edistämien tilaisuuksien lukumäärä, 15 kpl

LISÄKSI SEURATAAN YHTEISEKSI SOVITTUJA INDIKAATTOREITA:

- Yhteistyö-/koulutustilaisuuksiin osallistuneiden henkilöiden lukumäärä, 100 kpl
- Alueen toimijoiden yhteistyön lisäämiseksi tehtyjen toimien lukumäärä, 5 kpl
- Aktivoinnin avulla saatu muu rahoitus kalatalouden kehittämiseen, 75 000 eur

8.6 VIESTINTÄ

Ryhmän toiminnasta viestitään aktiivisesti ja monikanavaisesti. Rahoituksen varmistuttua ryhmän perustamisesta tiedotetaan laajasti paikallisten tiedotusvälineiden kautta. Lisäksi hyödynnetään Leader-ryhmien tiedotuskanavia maaseudun yrittäjien yhteistyön ja verkostoitumisen lisäämiseksi. Ryhmälle perustetaan verkkosivut ja käytetään sosiaalisen median kanavia nopeaan tiedottamiseen, jossa kiinnitetään huomiota ryhmän toiminnan tavoitteiden esittelemiseen, yrittäjien aktivointiin ja verkostoitumiseen. Tiedotetaan kuntien elinkeinoasiamiesten ja kehittämissyhtiöiden kautta. Viestintäsuunnitelma on strategian liitteenä.

8.7 YHTEISTYÖKUMPPANIT JA MUUT RAHOITUSKANAVAT

Yhteistyökumppaneita strategia-alueella ovat mm.: elinkeinokalatalouden yrittäjät, paikalliset toimijat, oppilaitokset, Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalouspalvelut, Etelä-Pohjanmaan Kalatalouskeskus ry, ProAgria Etelä-Suomi ry Hämeen Kalatalouskeskus, Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaiset ry, Pirkanmaan Kalatalouskeskus ry sekä edellä mainittujen maaseutu-Leader-ryhmien lisäksi myös Leader Vesuri (yhteensä 35 kuntaa).

YRITYKSET JA ELINKEINONHARJOITTAJAT:

- kaupalliset kalastajat, kala-alan laitokset, jatkojalostus
- vähittäismyynti, tukut ja horeca
- kalastusoppaat, kalanviljelijät, luonnonravintolammikkokasvattajat, matkailuyritykset

MUUT TOIMIJAT, RAHOITUSKANAVAT:

- ELY-keskus ja MMM
- Leader-ryhmät ja muun Suomen kalatalousryhmät
- osakaskunnat, kalatalousalueet, kalastajayhdistykset, kalatalouskeskukset ja muut yhdistykset
- kunnat, maakuntaliitot ja kehittämissyhtiöt
- oppilaitokset, ammattikorkeakoulut ja yliopistot

Toimintarahan lisäksi alueen kalatalouden kehittämiseksi selvitetään myös muita rahoituskanavia. Paikallisten kalatalousalueiden toiminta on aktiivista ja ne voivat toteuttaa yhdessä vesialueiden omistajien kanssa laajoja, useita järviä koskevia selvitys- ja kehittämishanketta. Monella kalatalousalueella toiminnan tavoitteena on alueen elinkeinokalatalouden tukeminen ja mahdollistaminen. Toimintaryhmän rahoittamalla hankkeella on mahdollista saada paikallista lisärahoitusta silloin kun tavoitteet ovat yhteiset.

Myös paikalliset kehittämisyritykset voivat kohdentaa varoja alueen elinkeinokalatalouden ja kalastusmatkailun tarpeiden kehittämiseen. Aktivaattori on yhteydessä kehittämisyritysten toimijoihin ja nostaa esille kalatalouden tarpeita toteutettavaksi heidän omista kehittämishankkeistaan. Lisääntynyt luontomatkailu on saanut kuntia ja palvelun tuottajia tekemään investointeja luontopalveluiden kehittämiseen. Näissä hankkeissa voitaisiin pienellä lisäpanostuksella ottaa huomioon myös kalatalouselinkeinojen tarpeet.

Yrittäjät ovat tällä alueella käyttäneet vain vähän EMKR:n kautta haettavia yritystukia investointeihin ja toiminnan kehittämiseen. Yksi ryhmän tehtävistä on opastaa yrittäjiä uuden ohjelmakauden rahoituksen hyödyntämiseen ja esitellä yrittäjille, minkälaisia asioita tulevan EMKVR:n avulla voidaan tukea. Aktivaattori voi myös avustaa yrittäjiä hakemaan tukia muiden rahoituskanavien kautta, esimerkiksi maaseutu-Leader-rahoja sekä erilaisia kuntien yritystukia. Aktivaattori avustaa yrittäjiä löytämään heidän tarpeisiinsa parhaiten sopivan rahoituskanavan.

Koulutuksen ja opintoretkien tekemiseen selvitetään mahdollisuutta saada avustusta esim. Erasmus-rahoituskanavan kautta sekä Kalatalouden ja merenkulun koulutuksen edistämissäätiön ja muiden säätiöiden kautta.

Ryhmän yksityisraha koostuu hankkeiden toteuttajien omarahoituksesta, hankkeiden ja ryhmän toimintaan liittyvästä vastikkeetta tehdystä työstä sekä koulutuksiin ja muihin tapahtumiin osallistuvien tahojen osallistumismaksuista.

9 KESTÄVÄN KEHITYKSEN PERIAATTEIDEN HUOMIOINTI

Kehitys on kestävää vain, jos se on samanaikaisesti sekä ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti sekä sosiaalisesti kestävä. Uusi toimintaryhmä edistää selvitysalueensa sinistä biotaloutta ja luonnonvarojen kestävää käyttöä mahdollistamalla lähiruuan tuotantoketjun kehittämisen

(ekologinen kestävyys), luo mahdollisuuksia maaseudun elinvoiman lisäämiseen (sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys) ja kehittää taloudellisesti kannattavan, paikallislähtöisen kalatalouden elinkeinoja (taloudellinen kestävyys).

10 KANSALLINEN YHTEISTYÖ, VERKOSTOITUMINEN JA KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Kalatalousryhmä on avainroolissa monialaisen verkostoitumisen edistämässä. Ryhmän toiminnan kannalta tärkeiden kokemusten vaihtaminen kansallisesti ja kansainvälisesti tuo uusia näkökul-

mia kaikille osapuolille. Kalatalousryhmän aktivaattori osallistuu kansallisten verkostojen toimintaan oman erityisosaamisensa mukaisesti.

11 YHTEYS MUIHIN KEHITTÄMISOHJELMIIN

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tavoitteet ovat osaamisen, tiedonvälityksen, innovaatioiden ja yhteistyön lisääminen maaseudulla, ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja vesistöjen tilan parantaminen, maaseudun yritystoiminnan monipuolistaminen ja kilpailuky-

vyn vahvistaminen ja laadukkaan lähiruuan tuottaminen. Pirkanmaan maaseutuohjelman painopisteitä ovat maaseudun palvelut ja niiden saavutettavuus, yritys- ja elinkeinotoiminnan kehittämistoimet, asuminen, yhteisöllisyys ja yhteistyö, biotalous sekä osaaminen ja koulutus. Etelä-Pohjanmaalla painopisteet ovat mm.

ruokaprovinssin kehittäminen, yrittäjyyden edistäminen maaseudulla ja alueellisen vetovoiman kasvattaminen. Hämeessä painopisteinä ovat mm. ruokaketju, matkailu ja siihen liittyvä palveluliiketoiminta, biotalous ja yrittäminen. Kotimaisen kalan edistämishjelman tavoitteena

on lisätä kotimaisen kalan käyttöä. Uuden kalatalousryhmän tavoitteet tukevat kaikkien näiden ohjelmien tavoitteiden saavuttamista.

12 KUSTANNUSTEN JAKAMINEN OSA-ALUEITTAIN JA RAHOITUS

Alustava luonnos kustannusten jakamisesta eri osa-alueille on esitetty taulukossa 4.

Yksityisrahoitus katetaan yritysten osallistumisella hankkeiden kustannuksiin, koulutuksen ja opintomatkojen järjestämisellä sekä kalatalousalueiden, osakaskuntien, yhdistysten ja kehitysyhtiöiden hankkeisiin tuomalla lisärahoituksella.

TAULUKKO 4. KUHA-SUOMEN KALATALOUSRYHMÄN KUSTANNUSARVIO.

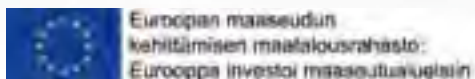
PAINOPISTEET	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	YHT.	%
LÄHIRUOKAA JA -PALVELUJA KESTÄVÄSTI KULUTTAJILLE	17 500	31 000	26 000	24 600	22 800	24 000	3 600	149 500	21
MONIMUOTOISUUDEN LISÄÄMINEN, PUHTAAT KALAVEDET (YMPÄRISTÖ)	9 000	23 000	25 500	24 600	12 750	13 800	2 600	111 250	16
BISNEKSEN KEHITTÄMINEN	18 000	23 000	23 000	24 900	32 500	13 800	5 200	140 400	20
UUSIA YRITTÄJIÄ KALATALOUDEN ALOILLE	13 000	18 000	23 000	24 900	22 950	15 900	6 100	123 850	18
AKTIVOINTI JA HALLINTO (KUNTARAHAA KÄYTETÄÄN NÄIHIN)	22 500	30 000	32 500	31 000	29 000	22 500	7 500	175 000	25
KULUT YHTEENSÄ	80 000	125 000	130 000	130 000	120 000	90 000	25 000	700 000	100
JULKINEN RAHOITUS									
EMKVR 90%	72 000	112 500	117 000	117 000	108 000	81 000	22 500	630 000	
KUNTARAHAA 10%	8 000	12 500	13 000	13 000	12 000	9 000	2 500	70 000	
YKSITYINEN RAHOITUS									
SIS. YHTEISTYÖHANKKEIDEN INVESTOINNIT, OSALLISTUMISMAKSUT JA VASTIKKEETTA TEHTY TYÖ	4 500	8 000	37 500	41 000	29 000	24 500	5 500	150 000	
YHTEENSÄ:	84 500	133 000	167 500	171 000	149 000	114 500	30 500	850 000	

KOTIMAISTA KALAA JA ELÄMYKSIÄ LÄHIVESILTÄ KULUTTAJILLE

Kuha-Suomen kalatalousryhmän strategia pohjautuu esiselvitykseen, jossa kartoitettiin Lappajärven, Pirkanmaan ja Hämeen kalatalousyrittäjien toiminnan nykytilaa ja tulevaisuuden suunnitelmia. Kalatalousryhmän strategian avulla kehitetään alueen kalataloutta monipuolisesti ja kestävästi.

Kalatalousryhmän hakija ja hallinnoija on Leader-ryhmä Kantri ry.

Kuha-Suomen kalatalousryhmän strategia on laadittu "Kalatalouden toimintaryhmän mahdollisuudet Hämeen, Pirkanmaan ja Etelä-Pohjanmaan alueella" -esiselvityshankkeessa. Hanke on rahoitettu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2014-2020.

Aisapari Joutsenten Reitti Kuudesta Linnaseutu Pirkan Helmi PoKo Pohjois-Satakunta